

De zwarte parel van Knokke

Zwart Huis, Dumortierlaan 8, Knokke,
open vrijdag tot maandag van 11 tot 18 uur
Tel. 030-61.33.63.

ARCHITECTUUR
Van onze redacteur Jan Van Hove

KNOKKE — „Vorige week hoorde ik hier nog iemand op straat zeggen: zo'n huis, dat zouden ze moeten afbreken.” Gerda Vander Kerken is bijzonder blij dat het Zwart Huis in Knokke op het nippertje niet werd afgebroken, maar na een lange periode van verwaarlozing voorbeeldig gerestaureerd. Zij gaat van een meesterwerk van de moderne architectuur in Vlaanderen een levendig huis voor de kunst maken.

TOEN architect Huib Hoste op het einde van zijn leven, in het begin van de jaren '50, het Zwart Huis in Knokke nog eens bezocht, moet hij bijna wanhopig geweest zijn. „Dit is mijn huis niet meer.” De huidige restauratie, die de vernielde stukken weliswaar niet terug kon brengen maar het origineel toch zo dicht mogelijk benadert, zou hem waarschijnlijk gelukkig gemaakt hebben.

Huib Hoste ontloopt zich in dit gebouw als een vroege vogel van het modernisme. Het huis ligt op een hoek en Hoste laat het licht maximaal binnenvloeden door grote ramen en via een glazen koepel in de centrale hal. De hele constructie is opgevat als een geometrisch spel van vierkanten, rechthoeken en kubussen. De gevel van het Zwart Huis herinnert aan de rasters in sommige schilderijen van Mondrian.

Dat is geen toeval. Hoste had tijdens zijn verblijf in Nederland gedurende de Eerste Wereldoorlog niet alleen de gebouwen van Berlage leren kennen, maar ook de abstracte avant-garde van de groep De Stijl met mensen als Mondrian, Van Doesburg en Rietveld. Zonder veel overdrijving kun je het Zwart Huis in Knokke een Vlaamse pendant van het beroemde Schröderhuis van Rietveld in Utrecht noemen.

De opdracht kwam van de Knokse huisarts Raymond de Beir. Hij had Hoste in Nederland leren kennen. Na de Eerste Wereldoorlog lagen in België veel huizen plat. De wederopbouw moest in hoog tempo gebeuren en mocht niet te veel kosten. Hoste speelde daarop in door nieuwe materialen als beton en gestandaardiseerde elementen te gebruiken. Ook zijn villa voor De Beir moest in de eerste plaats ruim en goedkoop zijn. Zij was niet voor

de eeuwigheid bedoeld.

Dat het huis na veel tegenwerking uiteindelijk toch als „monument” beschermd werd, dankt het vooral aan de vernieuwende vormgeving en het gedurfde kleurgebruik. Hoste liet de betonnen gevel met zwarte teer beschrijven. Het hele gebouw staat op een sokkel die hij liet bezetten met terracottategels, als een echo van de kleur van de duiten in de buurt. De ramen zijn wit, de lijsten vurig rood.

„Er is een grondig onderzoek gedaan om de originele kleuren te achterhalen”, zegt de huidige eigenaar, Herwig Van de Velde, die de restauratie voor zijn rekening nam. „Alles was weg. De collage van Victor Servranckx op de muur van de grote woonkamer werd al na drie jaar overschilderd.”

Niemand leek gelukkig met het huis. Om te beginnen de vrouw en de dochter van De Beir niet. Zij klaagden onder meer over motten in de kasten, over vochtige muren en grote temperatuurschommelingen. „In de plaatselijke pers werd de hoop uitgedrukt dat deze „sombere vlek” door de overheid uit Knokke zou worden verwijderd.

De eigenaars na De Beir lieten de zwarte muren van Hoste met grijze steen bezetten en pasten het gebouw nogal doortastend aan de behoeften van hun tandartsenpraktijk aan.

Betonnen ramen maakten plaatsen voor houten kaders, de door Hoste zelf ontworpen meubelen verdwenen, de fraaie hal werd toegelikt. Vanaf 1980 woedde er een verbeten strijd tussen enerzijds de eigenaars, die het huis wilden afbreken en vervangen door een lucratief appartementsgebouw, en anderzijds verenigingen als Interbellum en het Sint-Lucasarchief, die opkwamen voor de bescherming van de baanbrekende architectuur.

Op het einde van de jaren '90 kwamen er nieuwe eigenaars met hart voor dit merkwaardige gebouw. Zij vertrouwden de restauratie toe aan Georges Vanhame en zijn kantoor GUS. Die maakten van een treurig pand opnieuw een parel van een huis in het centrum van de stad, op vijftig meter van de Lippenslaan, met een kwaliteit die een schril contrast vormt met de kleurloosheid en de mediocriteit van de omgeving.

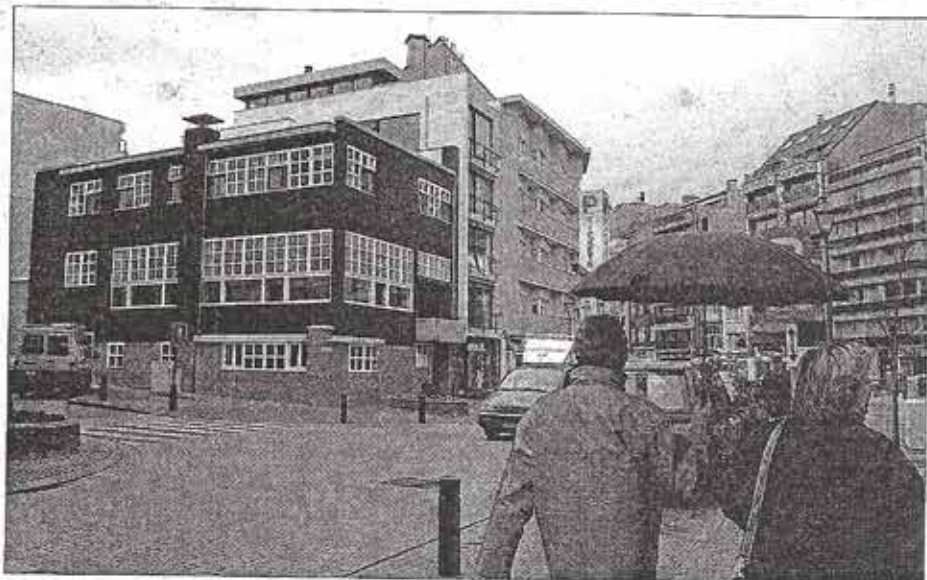
Een nieuwe bestemming krijgt het Zwart Huis van Gerda Vander Kerken. Zij werkte tot voor kort in de galerie van Mercator-Noordstar. Het Hoste-huis leek haar een ideale ruimte voor kunst. Vanaf vandaag exposeert zij er zowel hedendaagse kunst als modernis-

tisch design. Maar er worden ook concerten en voordrachten gegeven of recepties gehouden. „Dit moet opnieuw een levendig huis worden”, zegt zij. „In de tijd van dokter De Beir kwamen hier veel kunstenaars, van Stijn Streuvels en Henry van der Velde tot Constant Permeke en Floris Jespers. Dat is een traditie om voort te zetten.”

De eerste centrale gast is architect Luc Deleu. Van hem hangen er tien ontwerpen uit de reeks *De onaangetaste stad* in de woonkamer. Daarnaast zijn er vijf kunstenaars die elk een van de slaapkamers mochten inrichten. Je ziet er foto's van Liliane Verhessens, letterschilderijen van Gaston De Mey, zeegezichten van Jan De Vliegheer, ingenieus verknippte landkaarten van Urbain Mulkers en een schattige serie stills van de jonge cineast Thomas Bogaert.

Alle meubelen die in het huis staan, zijn te koop. Het gaat om replica's van ontwerpen uit de jaren '30: de *Barcelona chair* en een ligbank van Mies van der Rohe, stoelen van Marcel Breuer en Charles Eames, kortom *de fine fleur* van het toenmalige design. Van de nood een deugd maken, noemt men dat, want de oorspronkelijke meubilering van Huib Hoste, die hoofdzakelijk met ingebouwde kasten werkte, is gesneuveld.

Met deze restauratie en de wettelijke bescherming is één van de vroegste voorbeelden van moderne architectuur in België definitief beveiligd. De tweede jeugd van het Zwart Huis kan beginnen.

Het Zwart Huis van architect Huib Hoste: voortaan een monument. © Michel Vanneuville

Trophal van het Zwart Huis. © Michel Vanneuville